

Doživimo z Ifigenijo Simonović

Vrhunski kabaret

Velikokrat rečem, da se me politika ne tiče. Včasih podpišem kakšno peticijo, a raje se ne bi udeleževala. Plačujem uradnike, ki naj delajo v moje in naše dobro. Grem na volitve in predvidevam, da tako prepuščam upravljanje države strokovnjakom. Če se potem ne dogaja tako, kot bi morda želela, padem v malodušje.

Ifigenija Simonović, fotograf: Žiga Koritnik

Kdo pa sem jaz, drobtinica slovenske duše, da bi si lahko umišljala, da lahko vplivam na karkoli na tem svetu! A to ne traja dolgo. Spet dobim kakšno idejo, spet se zaženem, spet upam, da ne živim zaman. In tako čas teče.

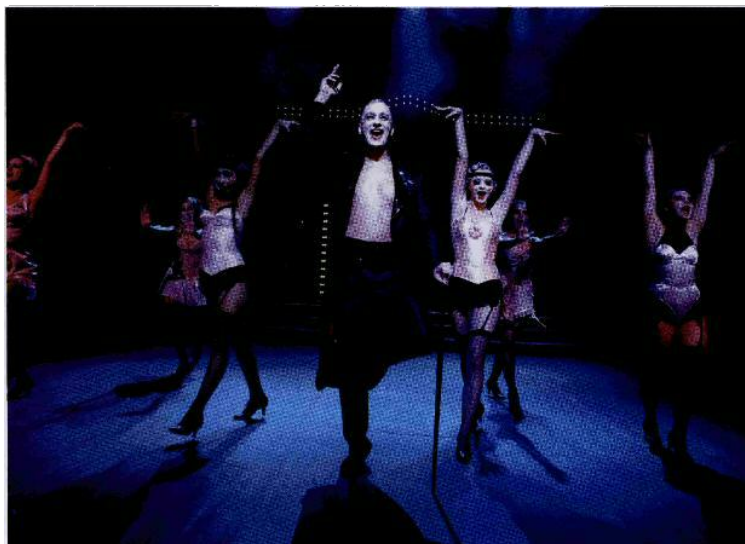
Vendar politika se tiče vseh, vdira v vsako stanovanje. Ameriški dramatik Arthur Miller je v avtobiografiji *Obrati časa* zapisal, da mora vsak na volitve, ker bo volil tistega, ki bo prišel potrkati na njegova vrata, ko bo vojna. Ko je vojna, čuti politiko vsak na svoji koži – če imamo kaj vesti, čutimo tudi bolečino tistih, ki so v vojnah, ki so daleč stran.

Politika vdira v zabavo

Kabaret, predstava, ki sem jo gledala to jesen v Mestnem gledališču ljubljanskem in ki jo zelo priporočam, dokazuje prav to. Vojna je kot smrad, ki prodre v vse pore družbe. Politika vdira celo v zabavo!

Kabaret ni navadni nočni klub, je gledališče, namenjeno družbeni kritiki in satiri. Je zametek muzikala, predvsem pa nasprotje operetnemu petju, ki je bilo namenjeno tako imenovani eliti. Kabaret je gledališče, ki doseže množično publiko, tudi ljudi, ki jih gledališče ne zanima, a se radi zabavajo. V kabaretu so nič hudega sluteč deležni predstave, ki jih spodbuja k razmišljanju. Kabaret so določene skupine, lahko tudi stranke, izkoriščale v propagandne namene, umetniki pa so v kabaretu našli način, kako izpovedati prepovedano.

V Nemčiji se je kabaret posebno razcvetel v obdobju med obema vojnoma, v tridesetih letih, ko so obnovljali razsuto Evropo po prvi svetovni vojni. Takrat so se mnogi okoriščali na račun revnih, mnogi pa so že načrtovali novo razdelitev sveta in prevzem moči. Skrajnosti, kot so na primer rasizem, antisemitizem, komunizem ali skrajni liberalizem, so bodle v oči in bile vir posmeha in strahu. Homoseksualnost, korupcija, prostitucija, splav so bile tabu teme, ki so samo v kabaretnem vzdušju lahko prišle do izraza. Kako pozabiti na vsakdanje groznje in najbolj črne slutnje? **■** Kabaret, zaplesati, nasmejati se dovtipom o seksu, črncih, homoseksualcih, nagledati se ritomigic in povrh slišati še kakšno vrhunsko pevko. Dame in gospodje, Ladies and Gentlemen, Dammen und Herren, pridite v kabaret!

Med tako imenovano elito muzikal velja za drugorazredni gledališki žanr, jaz pa menim, da je lahko vrhunska stvaritev, če le ni kičast, pa še kot kič je lahko vrhunski. Od igralcev zahteva izjemne sposobnosti: igro, ples, petje, vse hkrati.

Vrhunska stvaritev brez kiča

V Sloveniji nimamo veliko priložnosti videti pravega muzikala. Zanimivo je, da med tako imenovano elito muzikal velja za drugorazredni gledališki žanr, jaz pa menim, da je lahko vrhunska stvaritev, če le ni kičast, pa še kot kič je lahko vrhunski. Od igralcev zahteva izjemne sposobnosti: igro, ples, petje, vse hkrati. V Angliji je študij muzikala posebna veja študija igre. V Mestnem gledališču ljubljanskem so se izziva lotili redni člani gledališča, ki nimajo izkušenj s postavljanjem muzikaiov, štiri plesalke so še študentke AGRFT.

Za gledalce je čudovito videti znane prvake gledališča v popolnoma drugačnih vlogah, kot smo jih vajeni. Uroš Smolej je popolnoma posrkan v vlogo konferansjeja, poigrava se na temo homoseksualnega iznajdljivca, ki pa ni brez etične ostrine. Sproti osvetljuje vse scene na odru, jih kaže v različnih tonih, se spogleduje z občinstvom in z mimiko obraza, včasih zgolj z očmi ali ustnicami ali pa s sugestivnimi gibi celega telesa izraža svoje lastne misli.

Iva Kranjc in Vesna Pernarčič-Zunič si alternativno delita vlogo kabaretno pevke Sally Bowels. To je maratonska vloga. Njuno

Stran / Page: 56

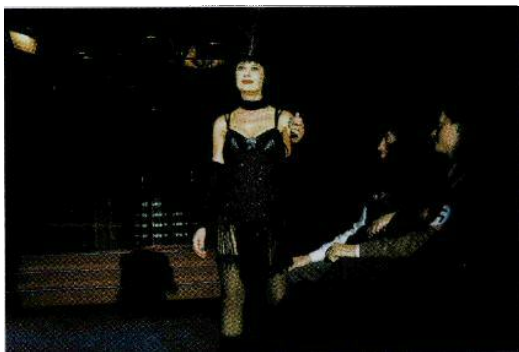
Doseg / Reach: 16.600

Država / Country: SLOVENIA

Površina prispevka / Size: 672 cm2

2 / 2

petje nam bo še dolgo plesalo v spominu. Pesem o denarju, pesem o mrtvi prijateljici, pesem o nesrečni ljubezni. Jette Ostan Verjup v vlogi gospodarice hiše, samske in samostojne ženske, poje pretresljivo, njen odrski par, židovski gospod Shultz, ki ga odigra Janez Starina, pa prikupno spominja na Frana Milčinskega Ježka, ki je bil morda edini pravi kabaretist pri nas. Pesem o tem, kako sta navidezna lepota in grdota

relativni in da je pomembna lepota duše, bo morala postati naš evergrin, če imamo kot Slovenci sploh kaj srca.

Matej Puc v vlogi Cliffa, ameriškega pisatelja, ki pride pisat v Berlin, v resnici pa odkriva nočno življenje in se zaljubi v kabaretno pevko, je ustvaril nežen moški glas, ki bi ga lahko poslušala v samotnih zimskih urah romantiziranja. Pa ne samo njegov žametni glas! Podoba tega moškega, ki ima notranji čut za prav, ki na primer sprejme nosečo žensko, čeprav ne ve, kdo je oče otroka, ki ne sprejme službe, ko ve, da bi delal za naciste, je podoba moškega, ki bi lahko, če bi imel priložnost, izboljševal svet.

Hujši so časi, pretresljivejše so pesmi

Takole je bilo, če povem na kratko: dvorana je še šuštel v smehu in pozdravljanju – na ljubljanskih premierah se navadno srečujejo ljudje, ki se ne srečujejo nikjer drugje in bi pogrešali drug drugega, če bi kdo umanjkal. V poltemi so v prvo vrsto prišli sedet "gostje kabareta" v večernih oblekah iz obdobja pred drugo svetovno vojno. Frak, dama s peresom v lasih. Vzdušje je bilo torej nakazano takoj na začetku. Prvi akordi, zavesa se razpre, na galeriji za mogočnim zastorom že igra živi orkester kluba Kit Kat. Trobente, pozavne, boben, klavir. Energičnost, liričnost, glasba kot ilustracija dogajanja na odru, ne le kot spremljava. Kabaret. Berlin, konec leta 1929. Konferansje naznani slavno dekle iz Anglije, pevko in plesalko Sally Bowles, in preprosto zapletena zgodba se začne.

Sally se preseli k ameriškemu pisatelju Cliffu Bradshawu, ki ga je prejšnji večer ogovorila v klubu, kjer je nastopala. Sobo jima oddaja gospodična Schneider, ki je zaljubljena v židovskega trgovca s sadjem in zelenjavo, v gospoda Schultza, ki ji romantično dvori. V tej hiši najema sobo tudi gospodična Kost, ki "opravlja državljansko dolžnost" tako, da je zaposlena z nemškimi mornarji, "kakor da bi bila hiša vojaška podmornica". V hišo zahaja tudi nemški spretnež, ki tihotapi denar iz Pariza za podporo nacistični stranki. Med hišnimi pripetljaji in obiski v kabaretu se Nemčija spreminja v nacistično državo. Novoletna zabava se konča s priokusom

sovraštva do Židov. Prikaže vdajo nemškega prebivalstva, ki iz strahu in komformizma sledi nacistični stranki. Muzikal se konča s pogledom na Nemčijo med drugo svetovno vojno: koncentracijska taborišča, preganjanje Židov, inflacija, depresija, lakota. A kabaret deluje. V slabih časih je beg iz resničnosti še bolj nujen. Hujši so časi, bolj pretresljive so pesmi. Dokler ne prevlada tišina.

Črni humor na račun avtoritete in oblasti

A ni predstave brez predstave. Ko sem šla pozno iz gledališča peš po Miklošičevi, sem pred hotelom Union pozdravila mišičastega moškega, ki me je sumničavo pogledal. Nimam navade ogovarjati neznancev, a včasih tako

nanese, da ne gre drugače. Na moj pozdrav se ni odzval on, temveč moški, ki ga je stoječa mišica, da tako rečem, čuvala. Ta je bil oblečen v uniformo, ki je imela levi del popolnoma napolnjen z medaljami in čini. Tudi kapa je bila okrašena do zadnjega milimetra. "O, kako lep kostum!" sem se nasmehnila in ga celo pogladila po srčni strani. K meni se je obrnil še tretji moški, očitno prevajalec, ki pa ni znal slovensko, zato sem ponovila v angleščini: "What a costume!" in gospoda pogladila še enkrat. Varnostnik ni posredoval, izpred oči pa me tudi ni izpustil. "Polijska uniforma," je pojasnil prevajalec.

Odlikovani gospod se je predstavil. Poveljnik policije in šef ministrstva za notranje zadeve ene od bivših republik Sovjetske zveze. Vse je kazalo, da me imajo vsi trije za nočno žensko, če se izrazim prizanesljivo. Čisto v stilu kabareta me je to začelo zabavati. Gospod mi je dal vizitko. Pogledala sem jo, a brez očal ne vidim, pa sem jo držala narobe. Varnostnik mi jo je obrnil. Bilo je videti, da sem nepismena. Vzela sem očala iz torbice (vsak moj gib je bil spet sumničavo opazovan) in rekla: "No vidite, gospod načelnik, z očali sem pa videti kar spoštljiva, mar ne. Slovenska pisateljica in novinarka," sem se predstavila.

Pogovor je šel tako daleč, da sem bila za naslednji dan povabljena na večerjo. A šla sem se le opravičiti. Res me je čakal. Z darilcem. A na večerjo kljub temu nisem šla. Preveč surrealistično, preveč kabaretno. Takih uniform se spominjam iz časov, ko sem s šolo hodila mahat z zastavicami kolonom črnih avtomobilov, v katerih so sedele delegacije iz Rusije ali kakšnega neuvrščenege Egipta. In kako naj komandantu policije razlagam, da sem prepisovala pesmi, ki jih je politični zapornik Vitomil Zupan pisal v zaporih.

Ne, ne padam na uniforme! Tokrat sem bila pod vplivom predstave Kabaret! Dobro volje in ravno prav kritično ozaveščena, da sem se lahko črno pozabavala na račun avtoritete in oblasti.